

Kulturológia

- 12 otázok, povinná literatúra- na moodle
- problematika dialógu medzi kultúrami (moslimovia- ohrozenie severom)
- náuka o porovnávaní kultúr
- informácie/fakty/vedenie
- hľadanie fundamentu (EU) na čom možno postaviť...
- česi a nemci si narozdiel od iných krajín kladú túto otázku
- hľadanie miesta v kontexte sveta (EU)
- kultúrne civilizačná entita, jednotlivé štáty majú v jednotlivých obdobiach rôzny význam
- vždy sa vývíjala inak ako zvyšok sveta
- kultúrne civilizačné dogmy- zmena chápania vrámci zmeny paradigiem (GR- poddaný bohom, kresť- hneď po bohu, moderna- človek- deifikácia, neexistuje tabu)
- dynamický vývoj voči iným veľkým kultúram (na Níle, Eufrate, Čína- supervelmoc, no neexpanduje)
- EU- prevaha nad svetom- 17. st- rozvoj vedy, zmena paradigiem, spojenie vedy a štátu
- EU- nie je možné konvertovať z viery na vieru narozdiel od US
- rozdielna morálka
- žijeme v dobe sérií kríz (eko, vzostup Ázie)
- ešte pred pár rokmi- multikulturalizmus- nem-turci
- aj v rámci EU- odlišnosti (príslušnosť k politickým stranám)
- existuje analógia medzi arabskou jarou a 60tymi rokmi?
- nádej, naivná
- je demokracia tak univerzálna aby sme ju presadzovali v celom svete?
- exaktné oddelenie vedy a náboženstva, štátu- len v EU (GR)
- je univerzálna, vznikla v EU a presadila sa v celom svete
- stratí európan svoju identitu, startí svoje miesto vo svete
- majú sa rozdiely (v rámci EU) stierať, alebo prehľbovať?
- česi a nemci majú podobnú kultúru a sú si blízky, aj napriek konfliktom v minulosti, súťaž etník- prospešné vo vývoji
- kto nemá fundament, nemá perspektívu- jednotlivci
- EU hrozil césaroppapizmus, no vyhla sa mu, to je základ slobody v EU (striktné oddelenie mocí)

Kulturológia

- porovnávanie kultúr
- **kultúra**- umenie aj šport
- český demokratizmus- "hospody"- fenomén
- vzťahy medzi mužom a ženou, miestne a celosvetové záležitosti, napätie medzi tradíciou a kultúrou, náboženské obrady, jedlo, pitie, obliekanie, etika, umelecké diela...
- kultúra nie je doplnok geografie, ani iného predmetu
- Herder- 1. kto v dobe europocentrizmu (2. 1/2 19. st) vychádza z plurality rovnocenných kultúr, kultúry sa môžu a majú ovplyvňovať a každá- prínos do humanity
- etymológia slova kultúra
- ošetrovanie, staranie sa, chrániť, obývať..
- späť sa so starosťou o dušu, začína tam kde prekračujem prírodu, kde sa k nej vzťahujem...
- **Rímania** boli 1. ktorí sa zaoberali kultúrou rovnako vážne ako my
- schopnosť si vyberať spoločníkov medzi ľuďmi
- **kultúra vs. civilizácia**
- barbarstvo- v GR- kto nežil v Polis bol barbar (nikam nenáležal=> otrok)
- **civilizácia**- opozičný pojem kultúry, barbarstva, spontánnosti
- striktné rozlišovanie kultúry a civilizácie- NEM, nerozlišujú- US, ANG
- ľudia sa sami definujú vo vzťahu k prírode, človek- pán a majiteľ prírody
- kolaps nemožno predvídať, no spätne je jasné, že to k nemu spelo

Kultúra

- fyziologicky sme na tom rovnako ako v Egypte, ale kultúrne inak (slnko-boh)
- žijeme v paradigme z ktorej nevieme vystúpiť
- najpôvodnejší fenomén charakterizujúci človeka, nie pokračovanie prírody
- už v praveku na základe artefaktov možno hovoriť o kultúrach
- nie len to čím žijeme, ale dôvod prečo žijeme
- spôsoby, ktorými sa vzťahujeme ku svetu, privlastňujeme si svet... (moodle)
- pred rozpadom veľkých ríš dochádza k strate identity, hľadanie identity (Rusko- Petrohrad/Leningrad/St. Petersburg)
- česko taktiež hľadá, dodnes- nestrávené husitstvo, problémy s dejinami
- paradigma- posledná- moderna

- pojem kultúry musí rešpektovať kto človek je, v čo verí
- človek úspešný v zahraničí sa vždy vracia k svojim koreňom (kultúrne civilizačná identita), nesie si v sebe kultúru

Civilizácia

- aj prírodné národy majú svoju, kultúru, techniku, aj civilizáciu aj keď nie v urbanizovanej podobe
- kultúra napĺňa civilizačný rámec
- civilizácia je nevyhnutný osud kultúry, každá kultúra dospieva do civilizácie
- každá civilizácia je geometriou sama pre seba- každá civilizácia sa považuje za stred sveta a svoju históriu píše ako ústrednú drámu z dejín ľudstva (Soustelle)
- 19. st- europocentrizmus
- zahŕňa civilizačné procesy, **decivilizačné** procesy
- kultúra je nárok kt. si človek na seba berie, ale raz za čas sa ho chce striasť
- **kultúra** podstupuje **rekorzo**- návraty k základným existencionalizným otázkam
- rôzne doby nachádzajú rôzne odpovede
- v umení sa vzťahujeme k celku sveta, stanovujeme si esteticky ako hodnotu samu o sebe, nepodlieha účelu, existujú nezávisle na utilitárch vzťahoch
- každá doba je určovaná vzťahom kt. ľudia zaujímajú voči skutočnosti a sám sebe= paradigma
- to ako sa človek denne správa k ľuďom, v zamestnaní- určené kultúrou
- **paradigma antického sveta**- ako si rozumeli Gréci, **tetraktis**- súštvorie- 4 sily, dimenzie- smrteľníci, bohovia (večne, či- dočasný), zem, nebo
- **paradigma kresťanskej éry**- sústreďuje sa na vzťah človek- boh (imago dei), vytorený k obrazu boha, vyjíma ho a dáva mu nadradené postavenie nad prírodou, no boh je nekonečne nad ním, vertikálna transcendencia- čl.- konečný no dokáže si predstavovať nekonečno- z toho napätia sa rodia rotundy a katedrály
- **paradigma modernej doby**- problém konca moderny, charakterizovaná- emancipáciou, čl. sa oslobodzuje od stredovekých väzieb, difikuje rozum, nebo sa stáva menej sakrálnym, sakrálnymi- veci okolo nás, snaha byť pánom a vlastníkom prírody
- či koniec moderny je doba kedy sme schopný komunikovať s čínskou civilizáciou bez toho aby sme ju skreslovali, aby sme ju pochopili, č- sa díva na svet z pohľadu rolhíka, EU- sa díva do budúcnosti, z hľadiska č- EU dejiny- nekludné, plné zlomov
- scholastika- príroda- zviditeľnenie boha= kresťanská metafyzika
- mnoho kultúr- v inom historickom čase (rôzny výklad Konfucia v rôznych obdobiach)
- moderna- stotožnená s mat. konštrukciou, skutočné len to čo možno zmerať, modernita pracuje s kauzalitou
- **paradigmy**- schémy pod ich zorným uhlom vidíme, vyhľadávame, chápeme určitú časť sveta
- EU myslenie je iné ako iných kultúr a civilizácií, vykladá svet inak ako ostatné civilizácie
- EU- vznikla v znamení rozvoja myšlienky božieho kráľovstva na zemi, spojená s myšlienkou péče o dušu (pretvorila sa v priebehu dejín na myšlienku zmocnenia sa sveta, ak zanikla myšl. péče o duši- EU zanikla pravdepodobne na vždy- Patočka)
- západ, dejiny západu vyrástli z myšlienky péče o dušu
- deliaca čiara medzi mýtom, náboženstvom a rozumom- Grécko
- život je viac ako obstarávanie každodennosti (ako sa to stalo v 18, 19. st)
- EU prešla **3 štádiami- tradičná** spoločnosť- výsledok neolitickej revolúcie (usadený poľnohospodár), **industriálna**- modernizmus, masová výroba, št. spravované výchova a vzdelávanie, rodina, individualizmus, 19, 20 st- stupňovanie individualizmu, **informačná**- heterogenita, web posilňuje heterogenitu, singularitu, problém súžitia 2 ľudí (aj ženy chcú kariéru), manželstvo- racionálna zmluva
- **tradičná**- rozdelenie na sociálne triedy- usmerúvané štátom, legitímácia moci- ľudia musia poslúchať (mýtus, náboženstvo) odlišenie od kmeňových spol., inštitucionálny rámec- prevaha nad systémom racionálneho jednanja

Čína

- po 45.- samostatná
-
- **Konfucius**- vzdelaný muž, vie, že žena nie je náradie
- o čom Číňania nepremýšľali: logika (jazyk), gnozeológia, metafyzika
- ale: ľudskosť, mravnosť, vzdelanie (nie potreba, ale povinnosť a mravnosť)
- tradícia rolhíctva
- okolo Žltej rieky
- menej egocentrický ako EU
- introverti (joga) x EU- extroverti
- vedomie bez ega je predstaviteľné
- západ- objektívna pravda
- EU- psychická pohoda keď máme okolie pod kontrolou, istota v ovládaní okolitého preostredia, nedôvera k vlastnému vnútru, do podvedomia to čo nechceme počuť

- Č.- zjednotenie potme? (nemôžu prečítať veci svojich predkov)
- Grécko- údiv nad bežnými vecami=> počiatok filozofie
- osvietenstvo objavuje Čínu, Konfucia
- náboženská skepsa
- náboženstvo- rituálne, chýba mýtus, veľa pravdy
- Gr- mytológia
- Č- nemá epos
- lyrizmus viac ako epickosť
- zjednotený byrokratizmus

- silný **tradicionalizmus**, nedochádza k stretu kultúr
- "stred sveta"- význam slova
- neprejavuje tendencie k expanzii, tam existuje kde vznikla
- vyhýbajú sa extrémom, zbožňujú **stred**
- uctievanie ľudí s duševnými defektami, narozdiel od EU
- skromný, solidárny, disciplína, zodpovedný, úcta k deťom, starým, opatrný
- úspešní oportunisti- schopní sa prispôbiť zmenám, ak zmeny nie sú príliš zásadné
- **nevení** sa originalita (EU od renesancie- autorstvo), **individualizmus**, ale charakter a správanie
- **morálka**- viac než schopnosti, talent
- demokracii nebráni režim, ale antiindividualita, tradícia konfucionalizmu
- rozvoj aj pod nadvládou cudzích dynastií
- nacionalizmus- historické a **kultúrne** prvenstvo, narozdiel od US
- schopnosť vzdorovať okolnému svetu= kludný nacionalizmus
- postráda kľúčové suroviny- závislá od lodnej dopravy, dovoz z celého sveta- investície do tejto oblasti, 1. veľká lietadlová loď?

Konfucionalizmus, Taoizmus, Budhizmus

- **Konfucius**- 1 z najvýznamnejších mysliteľov, vykladaný ako filozof, no chcel byť učiteľom, postráda logiku, nerozvíja metafyziku ("o čom nič nevieš o tom je treba mlčať")
- žiaden podnet k nábož. cíteniu, no s jeho menom je spätý kult
- nemá sympatie pre pokrok, narozdiel od EU
- nikde inde vo svete neexistuje človek s rovnakým vplyvom
- inšpiroval k strnulej hierarchickej spoločnosti, dôraz na vrstvu vzdelancov, odporca špecializácie vzdelancov
- vytvoril stabilnú krajinu, no postrádala dynamický vývoj
- štátotvorné učenie
- človek má plniť povinnosti vyplývajúce z jeho spol. postavenia
- konfucionizmus=> **oportunisti**- najideálnejší poddaní- stabilita krajiny
- stelesňuje ideál rovnosti, no v praxi- stavovská vrstva vedcov v opozícii k roľníkom (tí držaní na uzde morálkou- úcta k učencom, cisárovi...)
- dnes sa o5 vracajú ku konf.
- **Taoizmus**
- pod vplyvom budhizmu sa stáva náboženstvom
- konf- rodinný systém (žena počúva muža, deti ženu, všetci- cisára) tao- možnosť nájsť slobodu v každom okamihu
- nezasahať do prirodzeného behu vecí
- porazený je v konečnom dôsledku víťaz, lebo má silnejšiu skúsenosť so životom
- ženský systém, poddajnosť- nadradená sile

Grécko

- pojem humanita tak ako ho poznáme dnes
- prečo rozvoj trval len 2st?
- úpadok- podcenenie role ženy v spoločnosti
- túžba po **kráse**
- spojenie **vášne** a **intelektu** z nich spravilo veľikánov
- krása je dar bohov, spojenie ducha a tela (kalokagatia)
- cit pre telo, zmysel pre telesnosť- opak kresťanstva
- neexistuje slovo hriech, dobro a zlo (etické pojmy) sú zároveň estetické pojmy, uctievanie bohov nie je len dobré, ale aj múdre, dobro je zároveň aj krásne
- **patriarchálne**
- silný homosexuálny motív, len muž je právny subjekt, môže vystupovať na verejnosti
- polis- stabilita v rovnováhe s prírodou

- nadčasový urbanistický vzor
- súsošie tyranobijcov- vyjadruje demokraciu atén
- **náboženstvo**- umelecké, nie doktrínálne, nemá dogmatiku, predchádza filozofiu, mýty, ústredná téma- smrť a **osud** kt. vládne, báje a mýty vychovávajú- hrdinovia- vyzrievanie časom
- centrom nie je oltár ale veštkyňa (3nožka na kt. usadá)
- nábo.- prvá disciplinácia človeka, vnútro chrámov= vnútro človeka
- Dionýzos- boh orgií, ale aj tvorivej sily, sily prírody
- snaha prekonať smrť umením a láskou, môžu vzdorovať osudu- Orfeus
- Szyzifos- človeku nezostáva nič iné ako práca
- archetypálne mýty- Jáson (racionalita vs. iracionalita- Médea kt. mu pomôže no nakoniec ho zničí)
- Artemis=príroda, lezbická bohyňa, protiklad- Aténa=kultúra, symbol rozumu (bojového)
- bohovia- zápas racionality a iracionality
- **filozofia**- protiváha náboženstva
- základ metaf. myslenia v celej EU
- nikde inde nedošlo k tak striktnému oddeleniu nábo. mýtov a filozofie
- f- len argumenty rozumu
- autonómna disciplína, sloboda
- zrod z krízy mestského št. pokus o záchranu
- človek prestáva žiť naivne, pýta sa na svoje postavenie= reflexívny život
- život- viac než vegetovanie, myšlienka péče o dušu
- f- len obmedzený okruh ľudí
- človek sa najprv musí urobiť schopným poznať pravdu- zmysel učenia
- **kríza** gr. obce- nástup individualizmu
- Platón, Sokrates, Aristoteles- snaha riešiť krízu
- gr. kultúra a civilizácia- odlišná od iných kult., snaha prekonania krízy zmenou spoločnosti- fil., úsilie o zastavenie úpadku racionálnymi poznatkami, borí otrásené istoty, nové istoty- len na základe rozumu- **filozofia**
- nastoluje novú autoritu- rozumu, nepodriaďuje sa iným mociam
- antikonvenčné myslenie, antináboženské, kritické voči iným autoritám
- **Sokrates**
- hranica medzi orálnym svetom (skúsenosti predávané ústne) a gramotnou spoločnosťou
- nepriatelia- Sofisti
- doba **staraty istôt**, "o bohoch nemožno vedieť ani, že sú ani, že nie sú, ani akú majú podobu" (Protagoras)
- "nič nie je, ak aj niečo je, nemožno to poznať, ak to aj možno poznať, nemožno to vysvetliť bližnemu"
- **relativizácia** etiky, 1 a tá istá vec- rôzne hodnotenie
- dejiny sa píšú z hľadiska víťaza
- Sofisit- 1. vlna humanisticky orientovanej inteligencie, odklon od prírody, orientujú sa na človeka

Sokrates

- vzoprel sa relativizácii
- odkladá tážanie po prírode, zameranie na individuum človeka (+), príroda chápaná ako menej významná (-) nenadvezuje na poznatky prírodných vied, otvorenie témy péče o dušu, hľadanie posledného zmyslu života, obrat k duchovnému životu
- či- ten kto poznáva svoj život, zameriava ho na niečo presahujúce len vegetovanie, sebevláda- centrum morálky=> dosiahnutie harmónie
- "tradovaná mravnosť"- z generácie na generáciu, Hegel- pred Sokratom bola mravnosť, ale nebola morálka (až keď sa pýtame prečo byť mravným)
- usilovať sa o šťastie- sebeovládanie
- **5 cností- rozum**- múdrosť, **umiernenosť**- vš. má svoju mieru kt. nemožno prekročiť, **statočnosť**, **spravodlivosť**, **zbožnosť**= **ARÉTÉ**- schopnosť držať cnosti v rovnováhe
- problém individuality- nespútaný individualizmus, strata miery
- zmena človeka, zmena vzťahu k sebe samému, k transcendentnu, k obci
- od dynamiky egoistických žiadostí k formovaniu duše
- duša- to v nás, čo zodpovedá za zmysel života, schopnosť rozlišovať dobro a zlo, zodpovedá za celkový spôsob života, prečo volí pravdu
- intelektuálne úsilie, znepokojuje obyvateľov Atén, osvetliť neznalosť v kt. žijeme, naplnenie cností, konecentrované hľadanie plnosti života
- nie askéza ako kresťanstvo, ale plnosť
- nezomiera ako hrdina, ale ako mučeník, dobrovoľne idúci na smrť, smrťou dovršuje učenie

Platón

- koncept ideálneho štátu- nie je utópia, ale vychádza zo skutočnosti
 - o Aristokracia - vláda najlepších (jediná dobrá)

- Demokracia - vláda slobody
- Oligarchia - vláda bohatých
- Tyrania - vláda násilia
- filozofi, strážci, remeselníci
- vláda rozumu a duchovna- fundament obnoveného št.- rekonštrukcia št. cez duchovné autority
- **konzervatívny** pesimista, **zakonzervovať** hodnoty, nevhodné odrezať
- spoločnosť riadená spirituálne, nie je intelektuál v tradičnom slova zmysle, ak sa človek stretne so správnou myšlienkou tak jej neodolá, neriešia teóriu a prax, chýba spojenie organizačnej schopnosti s podporou myšlienky
- obnova stability gréckej obce, ako prvý sa táže či je možno založiť kultúru umelo
- snaha autonómiu spojiť s teokraciou, racionalita má získať náboženskú silu
- pokus vytvoriť spol. kde neexistuje rozpor medzi pravdou a vierou
- prečo gr. kultúra stráca stabilitu- boj bohatých a chudobných (každý režim)
- idea spravodlivosti
- nepriatelia Pl. št- individualizmus, sofisti, boj bohatých a chudobných
- **archonti**- identifikujú, hájia záujem št, nemajú rodinu, **vojaci, remeselníci**
- rodina- nerovnosť, zavádza rovnosť pohlaví, sex má stratiť schopnosť rozkladať spoločnosť
- Solón- deti od mala- nahé- strácajú záujem o sexualitu

Aristoteles

- gr.- strácajú politickú samostatnosť (Macedónia), no Atény si zachovávajú kultúrne prvenstvo
- nikdy nezdialal myšlienku impéria, neprekročili v myslení hranice polysu=> nikdy nezradil Atény, nikdy nebol spolupracovníkom okupantov
- "bude zase dobre"- v závete, geniálna/triviálna veta
- neuvažuje o záchrane Gr, vidí spásu, že čl sa bude plne realizovať prostredníctvom poznávania, najväčšie potešenie

Helénizmus

- stret 2 kultúr, modelová situácia, obrovský úspech grékov a ich kultúry šíriacej sa po celom svete
- strata kultúrno- civilizačnej identity
- kontraproduktívnosť- vznik supervelmoci, nemožno ju ohroziť, no na hraniciach vzniká odpor, kultúrny odpor, vznik odlišnej estetiky (Egypt)
- 3 storočia, vyčlenené Draussenom (drojsen-nemec)
- arch- nič nové, žiaden sloh, zmena pomeru výšky a priemeru stĺpov (ázijský rád), sklon ku kolosálnosti, rozvoj stavebníctva
- **kultúra repríz**- stavby z minulosti, no lepšími metódami
- **postklasická doba**
- vznik individuálneho portrétu
- // Arno Breker- nacistický sochár, kontroverzné sochy, čaká sa na smrť jeho ženy aby boli sprístupnené materiály, socha Alexandra Macedónskeho
- polis- prežitok v tejto dobe
- **Aristoteles** neprekročil hranice polis (myslením), neprijal myšlienku monarchie
- **Alexander Macedónsky**- myšlienky impéria, superiorna kultúra grékov, podrobí si grécko, no ich kultúra má všetkých zjednocovať
- univerzálne náboženstvo- ekumena
- sociálne vyrovnanie národov medzi sebou, v čele impéria nie len Gréci ale aj Peržania
- 13 rokov vojny- šírenie gr. kultúry a civilizácie
- **menová reforma**- najviac zlata v perzii (viac ako v celom stredoveku), razenie mincí, všetky ostatné meny sa prevádzajú na aténske tetradrahmy (?)
- počet obyvateľov- zredukovaný (vojnami)
- Alexander- panhelénske ťaženie- proti Perzii, odplata za vypálenie Atén, proti barbarom, zmenila sa na kultúrno- civilizačnú
- ak by nebolo helenizácie nebolo by romanizácie, vytvorili predpoklady pre rímske ťaženie, politickú integráciu, sociálny systém
- ľudia mimo miest neprijali túto kultúru, odmietnutá ázijcami, Rím- prijal, Rím sa až po strete s helénskou kult. stáva mestom, centrom
- svet urbanizmu, militarizmu, kultúry ktorá sa zásadne zmenila, zmenilo sa umenie, ciele, postavenie umelca
- **umenie** zostupuje z nebies na zem, zobrazuje scény zo života, "od Sofokla k fraške"
- pantomíma- vulgárna sexualizovaná zábava, dnešná kult.- kult. rozptyľovania
- vznik nových kompozícií sôch, kánony
- nástup naturalizácie, viac odpovedajú reálnym pomerom
- politizácia, profesionalizácia **športu**, \$ zaň
- **architektúra**- nové typy verejných budov, knižnice- súperenie o počet zvтков, alexandrijská- zhorela

- obvod Alexandrie- 16 km, max výška budov- 20m, aby neprevýšila palác
- koncertné siene, kúpele, kanalizácia...
- desakralizácia, eklektická
- život vo veľkomeste=> zločinnosť, útek na vidiek (rekreačné sídla)
- aj v helénizme- mor, zločinnosť- Alexandria- najlepšie spravované mesto, ulice- každá vlastnú správu
- inštitú... vedenie, muzeon- predchodca múzeí
- textová kritika, zhromaždenie Iliady a Odysey a vydávajú sa kriticky, stredovek- až v 13 st. (textová kritika) organizované prekladové úsilie, preklad starého zákona, septua ginta (?)- 72 prekladateľov
- výskum- astronómia- predpoveď zatmenia slnka (Hyparchos)
- závislí od egyptského obilia aj napriek tomu, že odlišná kultúra, spájajú ich dane, sú 1 štát

Rím

- príčiny zániku:
- reálny **polycentrizmus**- vznik rady prosperujúcich centier
- nápor **Arabov**- likvidácia miest po pobreží=> zánik obchodu
- nápor **Barbarov** zo severu
- **otrokárske** zriadenie- nedostatok=> stagnácia ekonomiky
- **fyzicko- biologická podstata**- zmena, malária- kosti, olovo z trubiek
- opotrebovanie a **rozklad inštitúcií**, rozchod vojenskej a verejnej cnosti, ochota obetovať sa, odľahčovanie légii (nie sú financie- redukcia zbroje)
- duchovná kríza, **rozklad rodiny**=> málo potomkov, opustenie morálky, divadlo smeruje k obscénosti, frašky
- **kresťanstvo**, zahnaní do katakomb, pokus o genocídu, vinení, zákaz pestovania pohanských kultúr, odmietajú uznať kult Jupiter, nerešpektovať znamená rozvracať štát

Kresťanstvo

- nová konfesia
- príčiny vzniku:
- **apokalyptická literatúra** (rozšírenie)- zánik sveta konkrétnym spôsobom
- posilňuje posolstvo, posilňuje dualizmus sveta, eschatologické (eschat=posledné) očakávanie
- každý veriaci sa modlí osobne- vzťah, intenzita rozhoduje o spasení
- náboženstvo- živly, zvierací (eg), krásni ľudia (gr), nadľudské (kr)
- boh stvoril svet z ničoho- vznik omylom blbým prekladom gr. filozofa
- prebudilo nový typ ... vyšší ° individualizmu
- zodpovednosť človeka za saba samého a za svet

Renesancia

- prechodná etapa (reformácia, protireformácia)
- neskorý kvet stredoveku
- nová životná prax na starom základe
- rozvoj prírodných vied
- sebavedomá epocha- sama si dala meno (návrat k antike)
- styk **pesimizmu** s **optimizmom**
- doba **neistôt** (politických, zakotvenie vo viere...), veľké bohatstvo
- Benátky veľmocí
- TAL- predmet závidi celej EU
- rozmach **staviteľstva** (od antiky sa nikdy tolko nestavalo)
- rozpad jednoty cirkvi (rozdelenie na protestantov, katolíkov)
- späť s architektúrou, nevzniká úpadkom gotiky, ren premôže got morálne
- morálne odsúdenie gotiky, premohnutá novým estetickým pohľadom
- astronómia- napätie medzi zavedenými autoritami a intelektuálnou nezávislosťou
- Koperník- heliocentrizmus
- prečo sa antika považuje za zvláštnu epochu?
- mení sa vzťah k literárnym dielam antiky
- ant. sa začala študovať na základe prameňov a doby kedy vznikali (už nie podľa autorov a vplyvu)
- čo je podstata **architektúry**?
- premene stredovekého kameníka na architekta- remeselník umelcom
- povýšenie umenia
- vedomé obrodienie ant v znamení kresťanstva
- mení sa objednávateľ, mnoho zákaziek od laikov
- dôraz na antiku- ant. dedičstvo využiť v službách kresť.
- rastie potreba vyjadriť božskú podstatu sveta pomocou vlastných foriem, tak, aby tomu kresťania rozumeli

- obrazy- scény z bežného života
- zrodenie individualizmu
- objav portrétneho umenia
- rastie túžba po kráse
- návrat k antike- ideologický nástroj, propaganda
- **Triedenský koncil** (1545-63)
- jednanie prebiehalo tak dlho až došlo ku spoločenským zmenám
- cirkev sa dokáže premeniť
- chceli dať limity zobrazovaniu, trpiaci človek vyzeral veselo=>umelecká autocenzúra
- TAL- kontinuálny prechod od ren k baroku
- objav nových svetov (kolumbus-> neznalbohovia nepoznajúci kresť.)
- nové názory na usporiadanie kozmu
- stredovek=stabilita
- Jezuiti, Galileo, helio/geocentrizmu, víťazí helio
- Jezuiti sa báli narušenia morálky- nenaplnilo sa
- obavy z prílišných vedomostí

Osvietenstvo

- 18/19 st.
- pád Bastily- nová ústava
- Bastila- symbol absolutizmu (tej najhoršej varianty)- väzenie pre aristokratov
- mýtus silnejší než realita
- 1. ohraničené obdobie späté s osvietenstvom, NEM osvietenstvo
- 2. **projekt modernej doby**- idey ktoré sú dnes vyčerpané, veľmi neskorá moderna (hodnotí čo sa osv. podarilo a čo nie, dnes označovaná ako postmoderna)
- zmena kultúrnej civilizačného paradigmatu= "moderačná mriežka"- hodnotný vzorec cez kt. vnímame svet
- zavedenie nového **kalendáru**, sviatkov (sviatkov rozumu), dátácia od pádu Bastily
- "svetlo rozumu proti tmárstvu"
- viera v **pokrok**
- Karl Schmitt- konzervatívny, vývoj EU po 13- k horšiemu
- verí v neprekonateľnosť teológie
- moderná spoločnosť je od podstaty skazená
- moderna- sekularizácia- dnes už pre nás nič nie je posvätné
- čl. sa oslobodzuje od netradičných väzieb
- všetky vzťahy možno založiť na rozume
- spoločnosť- **emancipovaná**- dôvera v **rozum**
- nad spoločnosťou už nie je boh, transcendentno
- neobmedzená moc človeka
- "prítomnosť má takú hodnotu, nakoľko sa stáva fciou budúcnosti"=> narušenie temporarity
- rozmer budúcnosti prevyšuje
- viera v rozum, pojem pokrok
- 17. st- koniec alchýmie, zrod **modernej vedy** (Kráľovská akadémia vied- AJ+FR=> latinčina)
- názvoslovie, slovníky
- modernizácia a humanizácia ... práva- skôr výchova, potom návrat do spoločnosti
- "rozum je nevesta diabla" (Luther)
- naivná viera v moc **výchovy a vzdelania**
- u nás- Jozef II.- reformy, patenty- na smrteľnej posteli- ruší (snaha zachrániť Rakúsko)
- pôvod- Holandsko, ANG
- Newton, Lock (navrhujú konštitučnú monarchiu)
- ANG- do modernej spol. bez krvipreliačia (no už pretým- občianska vojna)
- až napoleonské vojny prinútila Rak. k premene spoločnosti
- Prusko- byrokracia, všetko podriadené armáde, armáda+ veda
- Rusko- Katarína Veľká
- rozvoj školstva, vedy (aj pre schopných nevoľníkov)
- rozvoj výroby
- odmieta uvoľniť nevoľníkov (osv. sa netýka občianskych slobôd)
- "Petrovský komplex"- zobrať to dobré z EU, no nie sociálny problém=> krehší